

Brüssel, 21. november 2019
(OR. en)

14210/19

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0089(COD)

CONSOM 310
MI 795
ENT 254
JUSTCIV 215
DENLEG 103
CODEC 1636

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 11. aprillil 2018 Euroopa Parlamendile ja nõukogule eespool nimetatud ettepaneku. See ettepanek on osa paketist „Uus kokkulepe tarbijatega“, millesse kuulub kaks direktiivi¹ ja horisontaalne teatis² ning mille eesmärk on tagada tarbijatele võimalus liidu õigusnormidest tulenevate õiguste täielikuks ärakasutamiseks ning luua ausama konkurentsi tingimused nõudeid järgivate kauplejate jaoks.

¹ Teise direktiiviga, mis käsitleb tarbijaõiguse ajakohastamist, on võimalik tutvuda dokumendis 7876/18.

² Vt dok 7875/18.

2. Käesoleva direktiivi ettepanekuga soovitakse ajakohastada ja asendada ettekirjutuste direktiivi,³ sätestades ettepanekus nii ettekirjutuse kui ka heastamismeetmed liidu õigusaktide selliste rikkumiste korral, mis mõjutavad tarbijate rühma. Eesmärk on õigusaktide parema täitmise abil suurendada kollektiivhagide tõhusust, eelkõige sellistel puhkudel, kui üksiktarbijatel ei pruugi suurte kohtukulude ja/või väikese väärtusega nõuete tõttu olla julgust minna kohtusse, et sealt õiguskaitset taotleda. Ettepanek pakub lahendust ka nendes olukordades, kus rikkumised mõjutavad tarbijaid rohkem kui ühes liikmesriigis, ning selle eesmärk on parandada tarbijakaitset üha enam üleilmastuval ja digitaliseeruval turul.

Ettekirjutuste direktiivis on olemas ainult sätted, mis käsitlevad ELi tarbijaõiguse rikkumise lõpetamiseks või keelamiseks esitatavaid esindushagisid, kuid ei käsitle seda, kuidas saada kollektiivset õiguskaitset, mis võimaldaks üksiktarbijatel saada näiteks rahalist hüvitist. Seetõttu võib Euroopa Liidus tarbijate kollektiivsete huvide kaitse puhul täheldada märkimisväärsed erinevusi, sest mitmes liikmesriigis on kollektiivse õiguskaitse menetlused kasutusele võetud, teistes aga mitte. Käesolev ettepanek teeks nii riigisiseste kui ka piiriüleste esindushagide menetluse kasutamise kõigi liikmesriikide tarbijatele õiguskaitse taotlemiseks kättesaadavaks.

3. Täpsemalt on ettepaneku järgi pädevatel üksustel võimalik kaitsta tarbijate kollektiivseid huve ja selleks on sätestatud, et:
- liikmesriigid määravad pädevad üksused, milleks on eelkõige tarbijaorganisatsioonid või avaliku sektori asutused;
 - liidu õigusnorme rikkuvate kauplejate vastu, kaasa arvatud selliste kauplejate vastu, kelle elu- või asukoht on teises liikmesriigis, saab esitada esindushagisid;
 - kehtestatakse heastamismeetmed, sealhulgas eelkõige rahalised hüvitised.

³ Direktiiv 2009/22/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (ELT L 110, 1.5.2009, lk 30).

Samuti on ettepaneku eesmärk reguleerida põhilisi aspekte, mis on vajalikud raamistiku kehtestamiseks, mida tuleks liikmesriigi tasandil täiendada konkreetsete menetlusnormide või olemasolevate kollektiivsete õiguskaitsemehhanismidega.

Kavandatav süsteem sisaldab ka kohtumenetluse kuritarvitamise või põhjendamatu kasutamise vastaseid tagatise, nõudes pädevatelt üksustelt läbipaistvust oma rahastamisallikate küsimuses.

4. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas oma arvamuse 20. septembril 2018⁴.
5. Euroopa Parlamendis vastutab selle küsimuse eest õiguskomisjon (JURI). Raportöör on Geoffroy Didier (PPE – FR). JURI võttis oma raporti vastu 6. detsembril 2018 ning parlament võttis oma esimese lugemise seisukoha vastu 26. märtsil 2019 ja teatas oma otsusest nõukoguga läbirääkimisi alustada.

II. NÕUKOGUS TEHTUD TÖÖ

6. Ettepaneku läbivaatamine tarbijakaitse ja tarbijate teavitamise töörühmas algas Bulgaaria eesistumise ajal 2018. aasta aprillis. Ettepanekule lisatud mõjuhinnangut analüüsiti 24.–25. aprillil 2018, võttes aluseks küsimustiku vastused. 2018. aasta mais ja juunis korraldati veel kaks töörühma koosolekut.
7. Arutelu jätkus Austria ja Rumeenia eesistumise ajal, mil toimus 11 töörühma koosolekut eesmärgiga vaadata läbi eesistujariigi eri kompromissettepanekud. Töö jätkus Soome eesistumise ajal, mil peeti intensiivseid arutelusid 10 töörühma koosolekul ning delegatsioonid esitasid hulgaliselt märkusi. Seetõttu tehti ettepanekut märkimisväärselt palju ümber, säilitades samas komisjoni ettepaneku üldise sisu ja eesmärgid.

⁴ EESC INT/853.

8. Töörühma tasandil toimunud arutelude käigus kohendati ettepanekut (vt allpool esitatud punkt III.A), eesmärgiga lahendada liikmesriikide esitatud mureküsimumed. Tehti ka hulk tehnilisi muudatusi ettepaneku selguse huvides ning selle ümberstruktureerimiseks ja täiendamiseks, kus see oli vajalik (vt allpool esitatud punkt III.B).

III. KOMISJONI ETTEPANEKU MUUDATUSED

9. Eesistujariigi kompromissettepanek koosneb plokkidest, mida kirjeldatakse allpool ning millest moodustub õiglane ja tasakaalustatud kompromisspakett, mida toetab enamik liikmesriike.

A – Peamised muudatused

a) Riigisiseste ja piiriüleste esindushagide eristamine (artiklid 4, 4a ja 4b ning põhjendused 9a–11h)

Komisjoni ettepanekus on soovitud anda liikmesriigis määratud pädevatele üksustele võimalus esitada esindushagisid teises liikmesriigis, eeldusel et nad täidavad teatavad kriteeriumid, mille järgi nad peavad näiteks olema nõuetekohaselt asutatud ja mittetulunduslikud.

Eesistujariik teeb ettepaneku:

- teha selgelt vahet riigisiseste ja piiriüleste esindushagide vahel, määratledes vastavad mõisted;
- seada riigisiseste ja piiriüleste esindushagide jaoks pädevate üksuste määramiseks eraldi kriteeriumid, kusjuures riigisiseste esindushagide jaoks pädevate üksuste määramise kriteeriumid kooskõlas liikmesriigi õigusega (artikkel 4);
- kehtestada piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädevatele üksustele ühised ja selgemad kriteeriumid (artiklid 4a ja 4b);

- seada sisse piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädevate üksuste vastastikune tunnustamine ning anda liikmesriigi kohtutele või haldusasutustele pädevus uurida, kas piiriülese esindushagi esitanud pädev üksus on majanduslikult sõltumatu, ning võimalus tühistada vajaduse korral selle õigus- ja teovõime (artikli 4b lõike 3 teine lõik).

b) Deklaratiivsed otsused (artikli 6 lõige 2 ja põhjendus 4a)

Liikmesriikide taotlusel soovitab eesistujariik jätta artikli 6 lõikest 2 välja sätte, mille järgi kohus või haldusasutus saaksid väljastada kahju hüvitamise ettekirjutuse asemel omal algatusel deklaratiivse otsuse seoses kaupleva vastutusega; samal ajal saavad liikmesriigid säilitada või võtta vastu oma õigusaktid, mis käsitlevad deklaratiivset otsust taotlemaid hagsid (vt põhjendus 4a).

c) Hüvitiste jaotamine väikeste kahjusummade korral (artikli 6 lõike 3 punkt b)

Liikmesriikide taotlusel ja õiguskindluse huvides soovitab eesistujariik jätta välja sätte, mis käsitleb väikeste rahaliste hüvitiste jaotamist ja avalikes huvides kasutamist tarbijakaitse eesmärgi teenimiseks, selle asemel et jaotada see kahju kannatanud tarbijatele.

d) Lõplike otsuste mõju (artikkel 10 ning põhjendused 31a ja 33)

Eesistujariigi kompromisettepanekus võetakse arvesse mitme liikmesriigi väljendatud muret seoses lõplike otsuste mõjuga ja eelkõige nõudega, mille järgi tuleb lõplikku otsust, millega rikkumine tuvastatakse, käsitada vaieldamatu tõendina ka muudel sarnastel juhtudel; nimelt võib see nõue olla vastuolus liikmesriikide õigusaktidega, mis käsitlevad tõendite hindamist.

Eesistujariik teeb ettepaneku sõnastada see hoopis nii, et eespool nimetatud lõplikke otsuseid võib kasutada tõendina rikkumise olemasolust.

e) Üleminekusätted (artikkel 20 koos artikliga 11, põhjendused 35 ja 35a)

Liikmesriikide taotlusel soovitab eesistujariik direktiivi kohaldada selliste esindushagide suhtes, mis esitatakse pärast direktiivi kohaldamise kuupäeva, selle asemel et kohaldada seda rikkumiste suhtes, mis algasid pärast seda kuupäeva. Eesistujariigi pakutud muudatus on menetlusõigusega kooskõlas ja see tagab direktiivi kiirema kohaldamise (artikli 20 lõiked 1–2).

Samuti on eesistujariik seisukohal, et aegumistähtaegade peatamise või katkestamise küsimuses tuleb arvesse võtta liikmesriigi õiguse eripärasid (artikli 20 lõige 2a).

B – Muud muudatused

Tehti veel hulk muid muudatusi, eelkõige järgmises:

- kohaldamisala täpsustamine ja ühtlustamine (artikkel 2 ja I lisa);
- lähemad selgitused selle kohta, kuidas esindushagid toimivad, eelkõige selles osas, mis puudutab nendega seotud teavet ja menetluskulusid/-tasusid ning ettekirjutuse ja heastamise eristamise küsimust (artiklid 5, 5a, 5b, 8 ja 9);
- karistuste määramine vaid ettekirjutuse rikkumise ning tõendite avalikustamise kohustuse või teavitamiskohustuse täitmatajätmise eest, samuti liikmesriikidele õiguse jätmine trahvitulu jaotamise üle otsustamiseks (artikkel 14);
- direktiivi järelevalve ja hindamise teostamiseks vajaliku teabe suhtes kehtivate nõuete lihtsustamine (artikkel 18).

10. Alaliste esindajate komitee jõudis oma 20. novembri 2019. aasta koosolekul järeldusele, et tekst saadetakse 28. novembri 2019. aasta konkurentsivõime nõukogule, eesmärgiga jõuda üldise lähenemisviisini. Uus tekst võrreldes komisjoni ettepanekuga on esitatud **paksus allajoonitud kirjas** ja väljajäetud tekst on tähistatud nurksulgudega [...].

IV. KOKKUVÕTE

Eesistujariik leiab, et lisas esitatud tekstis kajastub delegatsioonide väljendatud seisukohtade vahel leitud tasakaalustatud ja õiglane kompromiss. Nõukogul palutakse selle põhjal leppida kokku üldises lähenemisviisis 28. novembril 2019 toimuval konkurentsivõime nõukogu istungil.

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse
kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (0) Üleilmastumise ja digipöörde tagajärjel on suurenenud oht, et ühe ja sama ebaseadusliku tava tõttu kannab kahju suur hulk tarbijaid. Liidu õiguse rikkumistega tekitatakse tarbijale kahju. Kui ebaseaduslike tavade lõpetamiseks ja tarbijate kantud kahju heastamiseks puuduvad tõhusad vahendid, väheneb tarbijate usaldus siseturu vastu.**
- (0a) Samuti võib tõhusate vahendite puudumine tarbijaid kaitsvate liidu õigusaktide täitmise tagamiseks põhjustada õigusnorme rikkuvate ja neid mitte rikkuvate, olgu riigisiselt või piiriüleselt tegutsevate kauplejate vahelise ausa konkurentsi moonutamist. See võib takistada siseturu sujuvat toimimist.**
- (0b) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 26 lõikele 2 hõlmab siseturg sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade ja teenuste vaba liikumine. Siseturg peaks pakkuma tarbijatele lisaväärtust kaupade ja teenuste parema kvaliteedi, suurema valiku, mõistlike hindade ja kõrgete ohutusstandardite näol, mis peaksid edendama kõrgetasemelist tarbijakaitset.**
- (0c) ELi toimimise lepingu artikli 169 lõikes 1 ja lõike 2 punktis a on sätestatud, et liit aitab kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamisele kaasa meetmetega, mis on võetud kõnealuse lepingu artikli 114 põhjal. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 38 on sätestatud, et liidu poliitikaga tagatakse tarbijakaitse kõrge tase.**

(1) [...]

- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/22/EÜ võimaldati pädevatel üksustel esitada esindushagisid, mille eesmärk on eelkõige lõpetada ja keelata liidu õigusnormide rikkumised, mis kahjustavad tarbijate kollektiivseid huve. Selles direktiivis ei käsitletud aga piisavalt tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamisega seotud probleeme. Selleks et soodustada ebaseaduslikest tavadest loobumist **üha enam üleilmastuval ja digitaliseeruval turul** ja vähendada tarbijakahju, on vaja tugevdada tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise mehhanismi, **et lisada sellesse sellised meetmed nagu heastamine ja ettekirjutus**. Arvestades **vajalike** muudatuste arvu, on [...] asjakohane direktiiv 2009/22/EÜ asendada.

(2a) Esindushagide menetlused on nii ettekirjutuse kui ka heastamise puhul kogu liidus erinevad ja pakuvad tarbijatele erineval tasemel kaitset. Leidub ka liikmesriike, kus kollektiivse õiguskaitse menetlus praegu puudub. See vähendab tarbijate ja ettevõtjate usaldust ja suutlikkust siseturul tegutseda, moonutab konkurentsi ning ei võimalda tagada tõhusat liidu tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmist.

(2b) Nende küsimuste lahendamine eeldab kõikides liikmesriikides vähemalt ühe käesoleva direktiivi kohase esindushagimenetluse olemasolu ettekirjutuse või heastamise taotlemiseks. Tulemuslike ja tõhusate esindushagimehhanismide olemasolu kõikjal liidus peaks suurendama tarbijate usaldust, andma neile oma õiguste kasutamiseks rohkem võimalusi, aitama edendada ausat konkurentsi ja looma siseturul tegutsevatele kauplejatele võrdsed võimalused.

(2c) Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu toimimisele ja kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamisele, võimaldades tarbijate kollektiivseid huve esindavatel pädevatel üksustel esitada liidu õigusnorme rikkuvate kauplejate vastu esindushagisid nii ettekirjutuse kui ka heastamise taotlemiseks. Pädevatel üksustel peaks olema võimalik nõuda rikkumise lõpetamist või keelamist ning taotleda heastamist, näiteks hüvitist, parandamist või hinnaalandust, kui see on asjakohane ning liidu või liikmesriigi õiguses ette nähtud.

- (3) Esindushagi peaks olema tulemuslik ja tõhus tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise viis. See peaks võimaldama pädevatel üksustel tegutseda eesmärgiga tagada kooskõla vastavate liidu õigusnormidega ja ületada individuaalhagide puhul tarbijate ees seisvad takistused, nagu ebakindlus oma õiguste ja olemasolevate menetlusmehhanismide suhtes, psühholoogiline tõrge hagi esitamise ees ning individuaalhagi eeldatavate kulude ja kasu negatiivne tasakaal.
- (4) On oluline tagada vajalik tasakaal õiguskaitse kättesaadavuse ja kohtuvaidluste kuritarvitamise vastaste menetluslike tagatiste kättesaadavuse vahel, sest selline kohtuvaidluste kuritarvitamine võib põhjendamatult takistada ettevõtjate tegevust [...] **siseturul**. Esindushagide väärkasutamise ärahoidmiseks [...] tuleks hoiduda sellistest elementidest nagu karistuslikud kahjuhüvitised [...] ning [...] kehtestada [...] tuleks **teatavaid** [...] menetluslike aspekte [...], nagu pädevate üksuste määramist [...] ja nende [...] **rahastamist** [...] käsitlevad normid. [...]
- (4a) Käesolev direktiiv ei tohiks asendada tarbijate kollektiivsete või individuaalsete huvide kaitsmiseks olemas olevaid riigisiseseid menetlusmehhanisme. Võttes arvesse liikmesriikide õigustraditsioone, jäetakse neile otsustusõigus, kas kavandada käesolevas direktiivis sätestatud esindushagimehhanism mõne olemasoleva või tulevase kollektiivse ettekirjutuse või heastamise taotlemise mehhanismi osana või eraldi mehhanismina, tingimusel et vähemalt üks riigisisene esindushagimehhanism on käesolevas direktiivis sätestatud korraga kooskõlas. Näiteks ei tohiks käesolev direktiiv takistada liikmesriikidel võtmast vastu õigusakte, mis käsitlevad deklaratiivset otsust taotlemaid hagisid, kuigi käesolevas direktiivis ei ole selliseid hagisid käsitlevaid õigusnorme sätestatud. Kui liikmesriigis on lisaks käesoleva direktiiviga nõutavale mehhanismile kasutusel täiendavaid mehhanisme, võib pädev üksus valida, millist mehhanismi kasutada.**

- (4b) Kooskõlas menetlusautonoomia põhimõttega ei tohiks käesolev direktiiv sisaldada sätteid esindushagi kõigi menetlusaspektide kohta. Seetõttu jääb liikmesriikide ülesandeks sätestada õigusnormid, mis käsitlevad näiteks esindushagide vastuvõetavust, tõendeid või esindushagide puhul kohaldatavaid apellatsioonivõimalusi. Näiteks peaks liikmesriikidel olema õigus otsustada, milline peab olema heastamise taotlemiseks esitatud hagisse kaasatud individuaalnõuete sarnasuse määr või tarbijate minimaalne arv, selleks et kõnealust asja oleks vastuvõetav menetleda esindushagina. Sellised liikmesriigi õigusnormid ei tohiks takistada käesolevas direktiivis sätestatud esindushagide tõhusat toimimist.**
- (5) [...]
- (6) **Käesoleva direktiivi kohaldamisala peaks kajastama hiljutisi arenguid tarbijakaitse valdkonnas. Et tarbijad tegutsevad nüüd suuremal ja üha digitaalsemaks muutuv turul, peab käesolev direktiiv kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamiseks lisaks üldisele tarbijaõigusele käsitlema** [...] selliseid valdkondi [...] nagu andmekaitse, finantsteenused, reisi- ja turismisektor, energeetika [...] **ja** telekommunikatsioon [...]. **Kuna tarbijate nõudlus finants- ja investeerimisteenuste järele on suurenenud, on tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamist kõnealustes valdkondades eriti oluline parandada. Ka digitaalteenuste valdkonnas on tarbijaturg muutunud ja on tekkinud suurem vajadus tagada tõhusam tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmine, sealhulgas andmekaitse valdkonnas.**

- (6a) Käesolev direktiiv peaks hõlmama rikkumisi, mis pannakse toime käesoleva direktiivi I lisas loetletud selliste liidu õigusnormide suhtes, millega kaitstakse tarbijate huve, olenemata sellest, kas kasutatakse nimetust „tarbija“ „reisija“, „kasutaja“, „klient“, „jaeinvestor“, „jaeklient“, „andmesubjekt“ vmt. Kuid käesolev direktiiv peaks kaitsma üksnes selliste, nimetatud rikkumiste tõttu võimalikku kahju kandvate või kahju kandnud füüsiliste isikute huve, kes on tarbijad käesoleva direktiivi tähenduses. Hõlmata ei tuleks kauplejateks liigituvaid füüsilisi isikuid kahjustavaid rikkumisi.
- (6b) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata I lisas loetletud õigusaktide kohaldamist ja seetõttu ei tohiks see muuta ega laiendada selles esitatud mõisteid ega asendada jõustamismehhanisme, mida kõnealused õigusaktid võivad sisaldada. Näiteks võiks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus) sätestatud või sellele tuginevaid jõustamismehhanisme tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmiseks vajaduse korral endiselt kasutada.
- (6c) Selguse huvides tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisala sätestada I lisas võimalikult täpselt. Kui I lisas loetletud õigusaktid sisaldavad sätteid, mis ei ole seotud tarbijakaitsega, tuleks viidata konkreetsetele, tarbijate huvide kaitset käsitlevatele sätetele. Siiski ei ole selliste viidete esitamine eelkõige finantsteenuste, sealhulgas investeerimisteenuste valdkonna teatavate õigusaktide struktuuri tõttu alati teostatav või võimalik.
- (6d) Selleks et tagada asjakohane reageerimine liidu õiguse suhtes toime pandud kiirelt muutuva ja leviva olemusega rikkumistele, tuleks iga uue asjaomase ehk tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmist käsitleva liidu õigusakti vastuvõtmisel kaaluda käesoleva direktiivi I lisa muutmist, et uus akt kuuluks käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.
- (6e) Liikmesriikidele tuleks kooskõlas liidu õigusega jätta pädevus käesoleva direktiivi sätete kohaldamiseks selle reguleerimisalasse mittekuuluvate valdkondade suhtes. Näiteks võivad liikmesriigid I lisa kohaldamisalast välja jäävate vaidluste käsitlemiseks säilitada või kehtestada käesoleva direktiivi sätetega või selle teatavate sätetega vastavuses olevad riigisisised õigusaktid.

- (7) Komisjon on vastu võtnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekud, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilineamise eest antava hüvitise ja abi kohta, ning määrust (EÜ) nr 2027/97 lennuettevõtja vastutuse kohta reisijate ja nende pagasi õhuveol ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta. Seepärast on asjakohane ette näha, et üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumist hindab komisjon, kas liidu õigusnormid lennu- ja rongireisijate õiguste valdkonnas pakuvad tarbijatele piisaval tasemel kaitset, mis on võrreldav käesolevas direktiivis sätestatuga, ja teeb vajalikud järeldused käesoleva direktiivi kohaldamisala suhtes.

(7a) Kuna tarbijate kollektiivseid huve saab tulemuslikult ja tõhusalt kaitsta nii kohtu- kui ka haldusmenetluste abil, jääb liikmesriikidele valikuvabadus, kas kasutada esindushagi puhul kohtu- või haldusmenetlust või mõlemat, sõltuvalt asjaomasest õigusvaldkonnast või majandussektorist. See ei piira Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 kohast õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, kusjuures liikmesriigid peavad tagama, et tarbijatel ja kauplejatel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus, et vaidlustada haldusotsuseid, mis on tehtud vastavalt riigisisestele õigusnormidele, millega rakendatakse käesolevat direktiivi. See peab sisaldama osaliste jaoks võimalust taotleda otsust, millega peatatakse vaidlustatud otsuse täitmine kooskõlas liikmesriigi õigusega.

- (8) Võttes aluseks direktiivi 2009/22/EÜ, peaks käesolev direktiiv hõlmama nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid rikkumisi, eriti kui rikkumine **mõjutab** tarbijaid, kes elavad ühes või mitmes sellises liikmesriigis, mis ei ole õigusnorme rikkuva kaupleja asukoht. See peaks hõlmama ka enne esindushagi esitamist või lahendamist lõppenud rikkumisi, sest jätkuvalt võib olla vaja hoida asjaomase tava **keelustamise teel** ära selle kasutamise kordamist, tõendada asjaomast tava kui rikkumist ja hõlbustada tarbijate kahjude heastamist.

(9) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada [...] kohtualluvuse, kohtuotsuste või kohaldatava õiguse tunnustamise või jõustamise [...] suhtes kehtivate rahvusvahelise eraõiguse normide kohaldamist ega selliseid norme kehtestada. Käesolevas direktiivis sätestatud esindushagide suhtes kohaldatakse kehtivaid liidu õigusakte. Käesolevas direktiivis sätestatud esindushagide suhtes tuleks kohaldada eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrust (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (Brüsseli Ia määrus), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrust (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrust (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II).

(9-a) Olgu märgitud, et Brüsseli Ia määrus ei hõlma haldusasutuste pädevust ega selliste asutuste otsuste tunnustamist või täitmist. Neid küsimusi tuleks reguleerida riigisisese õigusega.

(9a) Vajaduse korral võiks kooskõlas rahvusvahelise eraõiguse normidega lubada pädeval üksusel esindushagi esitamist nii selles liikmesriigis, kus ta on määratud, kui ka mõnes teises liikmesriigis. Tuginedes direktiivile 2009/22/EÜ, tuleks käesolevas direktiivis neid kaht liiki esindushagisid eristada. Kui pädev üksus esitab esindushagi mõnes muus liikmesriigis kui see, kus ta on määratud, tuleks kõnealust hagi käsitada piiriülese hagina. Kui pädev üksus esitab esindushagi liikmesriigis, kus ta on määratud, tuleks seda käsitada riigisisese esindushagina isegi juhul, kui hagi esitatakse kaupleja vastu, kelle elu- või asukoht on teises liikmesriigis, või kui selle hagi esitavad eri liikmesriikidest pärit tarbijad. Esindushagi liigi üle peaks otsustama see liikmesriik, kus hagi esitatakse. Sel põhjusel ei saa riigisisene esindushagi muutuda menetluse käigus piiriüleseks või vastupidi.

(9b) Aktiivne roll liidu õiguse asjakohaste sätete järgimise tagamisel peaks eelkõige olema
tarbijaorganisatsioonidel, kel kõigil on head eeldused pädeva üksuse staatuse
taotlemiseks kooskõlas riigisisese õigusega. Vastavalt liikmesriigi õigustraditsioonidele
võivad ka avaliku sektori asutused tegeleda käesolevas direktiivis sätestatud
esindushagide esitamise kaudu aktiivselt liidu õiguse asjakohaste sätete järgimise
tagamisega.

- (10) Piiriüleste esindushagide puhul [...] peaksid pädevad üksused kogu liidus [...] vastama [...] samadele kriteeriumidele. Eelkõige peaksid pädevateks üksusteks olema vastavalt liikmesriigi õigusaktidele nõuetekohaselt asutatud juriidilised isikud, kelle tegevuses on teatav [...] järjepidevus ja avalik-õiguslik aspekt, [...] kes oleksid oma laadilt mittetulunduslikud ning kellel oleks vastavalt oma põhikirjajärgsele eesmärgile õigustatud huvi [...] kaitsta tarbijate huve kooskõlas asjaomaste liidu õigusaktide sätetega. Tarbijate kaitsmiseks peaks nendel pädevatel üksustel olema teatav pädevus tarbijate nimel esindushagisid käsitlevate otsuste tegemiseks. Neil peaksid olema oma tegevusvaldkonnas teadmised ja oskused, sealhulgas sellised õigusteadmised, mis lubavad neil teha iseseisvalt teadlikke otsuseid selle kohta, kas esindushagi esitada või mitte. See ei tohiks piirata nende õigust kasutada õigusnõustajaid, näiteks advokaate. Selleks et tagada pädevate üksuste sõltumatus, peaks nende finantsseisund olema usaldusväärne ja stabiilne, võttes arvesse näiteks nende võimalikku tulu ja vara. Samuti peaksid nad olema oma rahastamisallikate suhtes täiesti läbipaistvad ja nägema ette asjakohased menetlused, et hoida ära esindatavate tarbijate kollektiivseid huvisid kahjustav mõju. Eelkõige ei tohiks pädevaid üksusi mõjutada esindushagi kontekstis menetlusotsuste, sealhulgas kokkulepete tegemisel kolmandad isikud, välja arvatud õigusnõustajad ja asjaomased tarbijad. Sellised kolmandad isikud ei tohiks rahastada heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi kostja vastu, kes on rahastaja konkurent, või kostja vastu, kellest rahastaja sõltub. See ei tohiks siiski piirata mis tahes avaliku sektori vahenditest rahastamist.

(10a) Liikmesriigid peaksid saama kooskõlas riigisiseste õigusaktidega vabalt kehtestada kriteeriumid, millele peavad vastama pädevad üksused, kellel on õigus esitada riigisiseseid esindushagisid. Siiski peaksid liikmesriigid saama kohaldada käesolevas direktiivis piiriüleste hagide jaoks määratud pädevatele üksustele sätestatud kriteeriume ka nende pädevate üksuste puhul, kes tegelevad ainult riigisiseste hagide esitamisega.

(10b) Ükski kriteerium, mida kohaldatakse pädevate üksuste suhtes piiriüleste või riigisiseste esindushagide puhul, ei tohiks takistada käesolevas direktiivis sätestatud esindushagide tõhusat toimimist.

(10c) Liikmesriigid võiksid sätestada õigusnormid, mille järgi oleks pädeval üksusel õigus esitada piiriülene esindushagi üksnes selle üksuse tegevusvaldkonnas. Nimetatud õigusnormides võiks näiteks näha ette, et pädevad üksused, mis kaitsevad tarbijate huve toiduohutuse või reisijate õiguste valdkonnas, võivad esitada üksnes nende eesmärkidega seotud piiriüleseid esindushagisid.

(11) [...]

(11a) Liikmesriikidel peaks olema pädevate üksuste eelneva määramise võimalus. Kuid riigisiseste esindushagide puhul võiks liikmesriikidel samuti või teise võimalusena olla võimalus määrata konkreetse hagi jaoks pädev üksus *ad hoc*-põhimõttel. Sellise määramise võib teha esindushagi menetlev kohus või haldusasutus, sealhulgas vajaduse korral nõusoleku andmise teel. Piiriüleste esindushagide puhul on siiski vaja ühiseid kaitsemeetmeid. Seetõttu ei tohiks *ad hoc*-põhimõttel määratud pädevatel üksustel olla piiriüleste esindushagide esitamise õigust.

(11b) Piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädeva üksuse kriteeriumidele vastavuse, jätkuva vastavuse hindamise ja vajaduse korral pädeva üksuse määramise tühistamise eest peaks vastutama määrav liikmesriik. Liikmesriigid peaksid vähemalt iga viie aasta tagant hindama, kas pädevad asutused vastavad kriteeriumidele.

(11c) Kui tekib kahtlus, kas pädev üksus vastab kriteeriumidele, peaks pädeva üksuse määranud liikmesriik küsimust uurima ja vajaduse korral määramise tühistama. Liikmesriigid peaksid uurimistaotluste edastamiseks ja vastuvõtmiseks määrama riiklikud kontaktpunktid.

(11d) Liikmesriigid peaks tagama, et teises liikmesriigis piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädevad üksused saavad esitada piiriüleseid esindushagisid nende kohtutele või haldusasutustele. Lisaks peaks eri liikmesriikide pädevatel üksustel olema võimalik esitada üks ja ühine esindushagi ühele ja samale foorumile vastavalt pädeva liikmesriigi õigusnormidele. See ei tohiks piirata esindushagi menetleva kohtu või haldusasutuse õigust uurida, kas kõnealust hagi saab ühe esindushagina menetleda.

(11e) Tagada tuleks piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädevate üksuste õigus- ja teovõime vastastikune tunnustamine. Nende organisatsioonide ja avaliku sektori asutuste andmed tuleks edastada komisjonile ning komisjon peaks tegema selle loetelu avalikult kättesaadavaks. Kõnealusesse loetellu kandmine peaks tõendama esindushagi esitava organisatsiooni või avaliku sektori asutuse õigus- ja teovõimet. See ei tohiks piirata õigust uurida, kas pädeva üksuse eesmärk õigustab konkreetses asjas hagi esitamist.

(11ea) Huvide konfliktide vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik sätestada normid, mille kohaselt on liikmesriigi kohtutel või haldusasutustel pädevus uurida, kas heastamise taotlemiseks piiriülese esindushagi esitanud pädevat üksust rahastab kolmas isik, kellel on konkreetse piiriülese hagi tulemuse suhtes majanduslik huvi, ja kui see nii on, siis tühistada pädeva üksuse õigus- ja teovõime selle hagi osas.

(11f) Piiriülese esindushagi esitamisel peaks pädev asutus olema kohustatud saatma vastavat hagi menetlevale kohtule või haldusasutusele kinnituse selle kohta, et ta vastab endiselt kriteeriumidele. Kohus või haldusasutus peaks kriteeriumidele vastavust siiski kontrollima, kui talle saab teatavaks, et sellega seoses on tekkinud põhjendatud kahtlusi.

(11g) Liikmesriikidel tuleks võtta meetmed selliste olukordade lahendamiseks, kus üksus on esitanud ebaõiget teavet kriteeriumidele vastavuse kohta. Nendeks meetmeteks võivad olla näiteks karistused, hagi tagasilükkamine või muud menetluslikud meetmed. Hagi tagasilükkamine ei tohiks siiski mõjutada hagisse kaasatud tarbijate õigusi.

(11h) Kohtutel või haldusasutustel peaks olema võimalik hinnata konkreetse piiriülese esindushagi vastuvõetavust vastavalt liikmesriigi õigusele. Vastavalt mittediskrimineerimise põhimõttele ei tohiks piiriüleste esindushagide suhtes kohaldatavad vastuvõetavuse nõuded erineda nõuetest, mida kohaldatakse konkreetsete riigisiseste esindushagide suhtes.

(12) [...]

(12a) Ettekirjutuse eesmärk on kaitsta tarbijate kollektiivseid huve, sõltumata üksiktarbijate kantud tegelikest kaotustest või kahjust. Ettekirjutusega võidakse nõuda kauplemist konkreetseid meetmeid, näiteks seda, et nad esitaksid tarbijatele teabe, mis varem jäeti ebaseaduslikult neile esitamata. Otsus teha ettekirjutus ei tohiks sõltuda sellest, kas tava kasutati tahtlikult või hooletusest.

(12b) Esindushagi esitamisel peaks pädev üksus esitama kohtule või haldusasutusele piisavalt teavet hagisse kaasatud tarbijate kohta. See teave peaks kohtul või haldusasutusel võimaldama kindlaks määrata hagi kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse. Kahju korral tuleks kohtule või haldusasutusele teada anda, kus see tarbijaid kahjustav sündmus aset leidis või leida võib. Nõutava teabe üksikasjalikkus võib erineda sõltuvalt sellest, millist meetet pädev üksus taotleb ja kas kohaldatakse osalemis- või loobumisvõimalusega mehhanismi. Lisaks on pädeva üksuse poolt vajalik piisava teabe esitamine hagisse kaasatud tarbijate rühma kohta, kuna ettekirjutuse taotlemiseks esindushagi esitamisel võidakse peatada või katkestada järgnevate heastamisnõuete suhtes kehtivaid aegumistähtaegu.

(13) Liikmesriigid peaksid tagama, et pädevad asutused saavad taotleda selliseid meetmeid nagu ettekirjutus ja heastamine. Esindushagide menetluse tõhususe [...] **tagamiseks** peaks **liikmesriikidel olema võimalik otsustada, et** pädevad üksused [...] saavad [...] **ettekirjutust ja heastamist** taotleda ühe esindushagi või eraldiseisvate esindushagide raames. [...] . Kui seda tehakse ühe hagi raames, peaks pädevatel üksustel olema võimalik kasutada kõiki asjakohaseid meetmeid hagi esitamise ajal või kõigepealt taotleda asjakohast **ettekirjutust** ja seejärel vajaduse korral [...] **heastamist**.

(13a) Pädev üksus, mis esitab käesoleva direktiivi kohase esindushagi, peaks taotlema asjakohaseid meetmeid, sealhulgas heastamist, rikkumisest mõjutatud tarbijate huvides. Pädevatel üksustel peaks menetluses olema hageja menetlusõigused ja -kohustused. Liikmesriigid võiks anda hagisse kaasatud üksiktarbijatele esindushagi raames teatavad õigused. Üksiktarbijatel ei tohiks siiski olla võimalik sekkuda pädevate üksuste menetlusotsustesse, nõuda menetluse raames eraldi tõendeid või esitada esindushagi menetleva kohtu või haldusasutuse menetlusotsust eraldi vaidlustada. Samuti ei tohiks üksiktarbijatel olla esindushagi raames menetluskohustusi.

(13b) Siiski peaks asjaomastel tarbijatel olema õigus saada esindushagist kasu. Heastamise taotlemiseks esitatud esindushagide puhul võiks kasuna käsitada selliseid õiguskaitsevahendeid nagu hüvitis, parandamine, asendamine, hinnaalandus, lepingu lõpetamine või makstud hinna tagasimaksmine. Ettekirjutuse taotlemiseks esitatud esindushagide puhul võiks kasuna käsitada rikkumist kujutava tava kasutamisest loobumist või sellise tava keelamist.

(13c) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada riigisiseseid norme, mis käsitlevad menetluskulude sissenõudmist või põhimõtet „kaotaja maksab“. Hagisse kaasatud üksiktarbijad ei peaks kandma ei pädeva üksuse ega kaupleja menetluskulusid. Erandeid sellest reeglist tuleks teha üksnes riigisisese õiguse kohastel erandjuhtudel, näiteks juhul, kui tarbija on tahtlikult või hooletusest põhjustanud tarbetuid õigusabikulusid, põhjustades oma ebaseadusliku käitumisega näiteks menetluse pikenemist, või mõnel muul põhjendatud erandjuhul. Menetluskulude hulka tuleks arvata näiteks kulud, mis tulenevad asjaolust, et kumbagi osalist esindas advokaat või mõni teine õigusspetsialist, või mis tahes kulud, mis tulenevad dokumentide kättetoimetamisest või tõlkimisest. Lisaks peaks liikmesriikidel olema võimalik sätestada normid, mis võimaldavad pädevatel üksustel nõuda mõõdukat hagiga liitumise maksu või sarnast osalustasu sellistelt tarbijatelt, kes on sõnaselgelt väljendanud oma tahet olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames pädeva üksuse poolt esindatud.

(14) [...]

(14a) Ettekirjutus peaks hõlmama lõplikke ja ajutisi meetmeid. Viimased peaksid hõlmama esialgseid, kaitse- ja ennetavaid meetmeid, selleks et tava jätkuv kasutamine peatada või see tava keelustada, kui seda tava ei ole reaalselt kasutatud, kuid on olemas oht, et selle tava kasutamine tekitaks tarbijatele tõsist või pöördumatut kahju. Ettekirjutus võiks hõlmata ka meetmeid, millega teatav tava määratakse kindlaks õigusrikkumisena, juhul kui selle tava kasutamine lõppes enne esindushagide esitamist, kuid kui selline tava on tarvis õigusrikkumisena kindlaks määrata näiteks kahjude heastamiseks järelmeetmete võtmise hõlbustamise eesmärgil. Lisaks võiks ettekirjutus hõlmata ka rikkumise toime pannud kaupleja kohustust avaldada meetme kohta tehtud otsus kas täielikult või osaliselt ning asjakohaseks peetud kujul või avaldada parandusavaldus.

(14b) Võttes aluseks direktiivi 2009/22/EÜ, peaks liikmesriikidel olema võimalus nõuda ettekirjutuse taotlemiseks hagi esitamist kavatsevalt osaliselt eelnevate läbirääkimiste pidamist, et anda kostjale võimalus vaidlusalune rikkumine lõpetada. Liikmesriikidel peaks olema võimalus nõuda, et kõnealune eelnev läbirääkimine toimuks kõnealuste liikmesriikide määratud sõltumatu riigiasutuse osavõtul. Kui liikmesriigid on kehtestanud eelneva läbirääkimise nõude, tuleks määrata kahenädalane tähtaeg alates läbirääkimistaotluse saamisest, ning kui rikkumise lõpetamises nimetatud tähtaja jooksul kokkuleppele ei jõuta, on taotlejal õigus viivitamata esitada hagi pädevale kohtule või haldusasutusele. Neid nõudeid võiks kooskõlas riigisisese õigusega kohaldada ka heastamise taotlemiseks esitatud esindushagide suhtes.

(15) [...]

(15a) Käesolevas direktiivis sätestatakse menetluskord, mis ei mõjuta õigusnorme, millega kehtestatakse tarbija sisulised õigused lepingulistele ja lepinguvälistele õiguskaitsevahenditele juhul, kui on rikutud nende huve, näiteks õigus kahju hüvitamisele, lepingu lõpetamisele, hüvitisele, parandustöödele või hinnaalandusele, kui see on asjakohane ning liidu või liikmesriigi õiguses ette nähtud. Käesolev direktiiv ei tohiks võimaldada rikkumise toime pannud kauplejale karistusliku kahjuhüvitise määramist ega rikkumisest mõjutatud tarbijatele ülemäärase hüvitise maksmist. Käesoleva direktiivi alusel saab esindushagi esitada kohtusse ainult juhul, kui liidu või liikmesriigi õigusaktides on sellised sisulised õigused sätestatud.

(15b) Heastamise taotlemiseks esitatud esindushagisse kaasatud tarbijad peaksid pärast hagi esitamist saama piisavalt võimalusi, et väljendada oma tahet olla selles esindushagis pädeva üksuse poolt esindatud või mitte ning saada kõnealuse esindushagi asjakohastest tulemustest kasu või mitte. Oma õigustraditsioone igati arvesse võttes peaksid liikmesriigid nägema ette osalemis- või loobumisvõimalusega mehhanismi või nende kahe kombinatsiooni. Osalemisvõimalusega mehhanismi puhul peaks tarbijatel olema kohustus väljendada sõnaselgelt oma tahet olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames pädeva üksuse poolt esindatud. Loobumisvõimalusega mehhanismi puhul peaks tarbijatel olema kohustus väljendada sõnaselgelt oma tahet mitte olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames pädeva üksuse poolt esindatud. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, millises esindushagi etapis võivad üksiktarbijad kasutada oma õigust menetluses osaleda või selles osalemisest loobuda.

(15ba) Liikmesriigid, kes näevad ette osalemisvõimalusega mehhanismi, peaksid saama nõuda, et mõned tarbijad teevad otsuse heastamise taotlemiseks esitatavas hagi osaleda enne hagi esitamist, tingimusel et teised saavad osalemise kasuks otsustada ka pärast seda, kui hagi on esitatud.

(15c) Kui rikkumisest mõjutatud tarbijate alaline elukoht ei ole esindushagi adressaadiks oleva kohtu või haldusasutuse asukohaliikmesriik, peaks tõrgeteta õigusemõistmise tagamise ja vastuoluliste kohtuotsuste vältimiseks olema heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi puhul aga nõutav osalemisvõimalusega mehhanism. Sellises olukorras peaks tarbijatel olema kohustus väljendada sõnaselgelt oma tahet olla selles hagi esindatud, et selle tulemus oleks nende jaoks siduv.

(15d) Kui tarbijad väljendavad hagi esitades sõnaselgelt või vaikimisi oma tahet olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames pädeva üksuse poolt esindatud, siis olenemata sellest, kas hagi esitati osalemis- või loobumisvõimalusega mehhanismi raames, ei tohiks neile jätta võimalust olla esindatud teistes esindushagides ega esitada individuaalhagisid, millel on sama alus ja mis on suunatud sama kaupleja vastu. Seda ei tuleks siiski kohaldada, kui tarbija on pärast oma sõnaselget või vaikimisi tahteavaldust olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames esindatud otsustanud kooskõlas riigisisese õigusega hiljem hagi osalemisest loobuda, näiteks juhul, kui tarbija keeldub hiljem nõustumast end mõne kokkuleppega siduda.

(15e) Liikmesriigid võiksid otstarbekust ja tõhusust silmas pidades ning kooskõlas riigisiseste õigusnormidega pakkuda tarbijatele pärast heastamisotsust sellest otsese kasu saamise võimalust, esitamata muid nõudmisi eelneva osalemise kohta hagi.

(15f) Liikmesriigid peaksid kehtestama korra, millega koordineeritakse esindushagisid, üksiktarbijate algatatud individuaalhagisid ja muid hagisid, mille eesmärk on tarbijate üksik- ja kollektiivsete huvide kaitse, nagu on sätestatud liidu ja liikmesriigi õiguses. Käesoleva direktiivi alusel tehtud ettekirjutused ei tohiks piirata tarbijate poolt heastamiseks üksikisikuna hagi esitamist, kui nad on ettekirjutusega hõlmatud tava tõttu kahju saanud.

(16) [...]

(17) [...]

(18) Liikmesriigid [...] **peaksid** pädevatelt üksustelt **nõudma** piisava teabe esitamist õiguskaitse saamiseks esitatud esindushagi põhjendamiseks, sealhulgas rikkumisest [...] **mõjutatud** tarbijate rühma ning esindushagi raames lahendatavate fakti- ja õigusküsimuste kirjeldust. Pädevalt üksuselt ei tohiks hagi algatamiseks nõuda kõikide [...] hagisse kaasatud tarbijate individuaalset tuvastamist. Esindushagide puhul peaks kohus või haldusasutus võimalikult varases menetlusetapis kontrollima, kas juhtum sobib esindushagi esitamiseks, võttes arvesse rikkumise laadi ja asjaomaste rikkumisest **mõjutatud** tarbijate [...] kahju tunnuseid.

(19) [...]

(19a) Heastamismeetme puhul tuleks tuvastada üksiktarbijad või vähemalt kirjeldada nende tarbijate rühma, kellel on õigus nimetatud meetmega ette nähtud õiguskaitsevahenditele, ning vajaduse korral esitada kahju suuruse kindlakstegemise meetod ja märkida olulised sammud, mida tarbijad ja kauplejad peavad kõnealuste õiguskaitsevahendite rakendamiseks tegema. Tarbijatel, kellel on õigus nendele õiguskaitsevahenditele, peaks olema võimalus need vahendid vastu võtta, ilma et nad peaksid algitama eraldi menetlusi. Näiteks tähendab eraldi menetluse nõue tarbija jaoks kohustust esitada kohtule või haldusasutusele individuaalhagi kahju suuruse kindlakstegemiseks. Teiselt poolt võib tarbijatelt individuaalse hüvitise saamiseks nõuda, et nad astuksid teatud samme, näiteks pöördusid heastamismeetme jõustamise eest vastutava üksuse poole.

(19b) Liikmesriigid peaksid kehtestama või säilitama normid, mis käsitlevad üksiktarbijale heastamismeetmetest kasusaamiseks seatud tähtaegu või muid ajapiiranguid, mille vältel nad saavad kasutada oma õigust heastamisele. Liikmesriigid võivad sätestada normid kehtestatud tähtaegadeks tagastamata hüvitissummade kasutamise kohta.

(20) [...]

(21) [...]

(22) [...]

(23) [...]

(24) [...]

(25) [...]

- (26) **Heastamise taotlemiseks** esitatud esindushagi menetluses [...] tuleks soodustada tarbijate kantud kahju heastamise [...] kollektiivseid kokkuleppeid [...].
- (27) [...]
- (28) Kohus või haldusasutus **peaks saama** kutsuda [...] kauplejat ja **heastamise taotlemiseks** esindushagi esitanud pädevat üksust üles alustama läbirääkimisi, mille eesmärk on jõuda **hagisse kaasatud** tarbijatega heastamise suhtes kokkuleppele. [...]
- (29) [...]

(30) Kõik heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames [...] saavutatud [...] kokkulepped peaks kinnitama asjaomane kohus või haldusasutus [...], välja arvatud juhul, kui kokkuleppe tingimusi ei saa jõustada või kokkulepe on vastuolus hagi aluse suhtes kohaldatavate riigisiseste imperatiivsete õigusnormidega, millest ei saa tarbijaid kahjustava lepinguga kõrvale kalduda. Näiteks oleks riigisiseste imperatiivsete õigusnormidega vastuolus selline kokkulepe, milles jäetakse muutmata lepingutingimus, mis annab kauplejale ainuõiguse kõnealuse lepingu mis tahes muude tingimuste tõlgendamiseks.

(30a) Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada õigusnormid, mis võimaldavad kohtul või haldusasutusel keelduda kokkuleppe heakskiitmisest ka juhul, kui kohus või haldusasutus leiab, et kokkulepe on ebaõiglane.

(30b) Liikmesriigid võivad sätestada õigusnormid, mille kohaselt antakse üksiktarbijatele võimalus nõustuda end sellise kokkuleppega siduma või sellest keelduda.

(31) Tarbijate teavitamine esindushagist on selle edukuse seisukohast määrava tähtsusega. Tarbijad peavad olema [...] hagit teadlikud, et neil oleks võimalik sõnaselgelt või vaikimisi väljendada oma tahet olla heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames esindatud. Liikmesriigid peaksid seda võimaldama, kehtestades asjakohased normid hagnosis käsitleva teabe levitamise kohta tarbijatele. Liikmesriikidel peaks olema õigus otsustada, kes peaks vastutama teabe levitamise eest. [...]

(31a) Tarbijaid tuleks võrdselt teavitada lõplikest otsustest, millega tehakse ettekirjutus, otsustatakse heastamine või esitatakse heakskiidetud kokkulepped, nende õigustest pärast rikkumise kindlakstegemist ja kõikidest järgmistest sammudest, mida asjaomased tarbijad peavad tegema eelkõige selleks, et neile tekitatud kahju heastataks. Rikkumise kohta teabe levitamisega kaasnev mainekahju risk on samuti oluline tegur, mis vähendab kauplejate huvi rikkuda tarbijate õigusi.

(32) Tõhususe tagamiseks peaks teave olema asjakohane ja proportsionaalne juhtumi asjaoludega. [...] Sellist teavet saab anda näiteks kaupleja veebilehel, sotsiaalmeedias, internetipõhistes kauplemiskohtades või populaarsetes ajalehtedes, kaasa arvatud nendes, mida levitatakse üksnes elektrooniliste sidevahendite kaudu. Võimaluse **ja vajaduse** korral tuleks tarbijaid teavitada individuaalselt elektrooniliste või paberkandjal kirjade kaudu. Erivajadustega inimestele tuleks see teave taotluse korral esitada neile kättesaadaval kujul.

(32a) Rikkumise toime pannud kaupleja peaks olema kohustatud teavitama enda kulul kõiki tarbijaid, keda lõplik ettekirjutus ja heastamine puudutab. Samuti peaks kaupleja teavitama tarbijaid kohtu või haldusasutuse poolt heaks kiidetud kokkuleppest. Liikmesriigid võiksid sätestada õigusnormid, mille kohaselt selline kohustus sõltub pädeva üksuse taotlusest. Kui liikmesriigi õiguse kohaselt annab hagisse kaasatud tarbijatele lõplike otsuste ja heakskiidetud kokkulepete kohta teavet kohus või haldusasutus või pädev üksus, ei peaks kaupleja kõnealust teavet teist korda esitama.

(33) Liikmesriigid peaksid tagama, et iga liikmesriigi kohtu või haldusasutuse lõplikku otsust, millega tuvastatakse tarbijate kollektiivseid huve kahjustava rikkumise olemasolu, võib kasutada tõendina kõnealuse rikkumise olemasolust, mis on aluseks kõikidele muudele õiguskaitse saamiseks esitatud hagidele liikmesriikide riiklikes kohtutes või haldusasutustes sama kaupleja vastu sama rikkumise eest. Kooskõlas kohtusüsteemi sõltumatuse ja tõendite vaba hindamise põhimõttega ei tohiks see piirata tõendite hindamist käsitleva riigisisese õiguse kohaldamist.

(34) [...]

(35) Kui on esitatud hagi, siis aegumistähtajad tavaliselt peatatakse. Kuid ettekirjutuste taotlemiseks esitatud hagidel ei ole tingimata sama mõju järgnevate samast rikkumisest tuleneda võivate heastamismeetmete suhtes. Liikmesriigid peaksid seetõttu tagama, et ettekirjutuse taotlemiseks esitatud menetlemisel oleva esindushagiga peatatakse või katkestatakse hagisse kaasatud tarbijate suhtes kohaldatavad aegumistähtajad, nii et kõnealustel tarbijatel ei takistata hiljem seoses väidetava rikkumisega heastamiseks hagi esitamist põhjusel, et kõnealuste ettekirjutuste tegemiseks esitatud esindushagi menetlemise jooksul on aegumistähtajad lõppenud. Ettekirjutuse taotlemiseks esindushagi esitamisel peaks pädev üksus piisavalt määratlema nende tarbijate rühma, kelle huve väidetav rikkumine mõjutab ja kellel võiks olla sellest rikkumisest tulenev nõue ning keda võib mõjutada see, kui ettekirjutuse taotlemiseks esitatud hagi menetlemise ajal aegumistähtaeg lõpeb. Selguse huvides tuleks märkida, et ka heastamise taotlemiseks esitatud menetlemisel oleval esindushagiga peaks saama peatada või katkestada hagisse kaasatud tarbijate suhtes kohaldatavad aegumistähtajad.

(35a) Õiguskindluse tagamiseks tuleks kooskõlas käesoleva direktiiviga kehtestatud aegumistähtaegade peatamist või katkestamist kohaldada ainult nende heastamisnõuete suhtes, mis põhinevad [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäeval] või pärast seda kuupäeva toime pandud rikkumistel. See ei tohiks välistada liikmesriigi õiguse sätete kohaldamist selliste aegumistähtaegade peatamise või katkestamise suhtes, mida kohaldati juba enne [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäeva] heastamisnõuete suhtes, mille aluseks on enne seda kuupäeva toime pandud rikkumised.

- (36) Ettekirjutuse taotlemiseks esitatud esindushagisid tuleks käsitleda vajaliku menetlusliku otstarbekusega. **Kui rikkumine kestab, võiks otstarbekuse vajadust rõhutada.** [...] Ajutise toimega **ettekirjutuse taotlemiseks esitatud hagisid** tuleks **vajaduse korral** [...] käsitleda [...] **lihtmenetluses**, [...] et hoida ära kogu või edasine rikkumisest tulenev kahju.
- (37) Tõendid on olulised, kui tahetakse kindlaks teha, kas [...] **ettekirjutuse või heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi on põhjendatud.** Ent ettevõtja ja tarbija suhteid iseloomustab **sageli** teabe asümmeetria ning vajalikud **tõendid** võivad [...] olla kaupleja ainuvalduses, mistõttu ei ole pädeval üksusel sellele juurdepääsu. Pädevatel üksustel peaks seepärast olema [...] **õigus** taotleda pädevalt kohtult või haldusasutuselt, et **need nõuaksid** kauplejalt kõnealuse nõude jaoks oluliste tõendite avalikustamist. [...] **Samas peaks poolte võrdsuse põhimõtet arvesse võttes kauplejal olema samasugune õigus nõuda pädeva üksuse käsutuses olevaid tõendeid.** **Tõendite** [...] avalikustamise vajadust, ulatust ja proportsionaalsust peaks esindushagi järelevalvet teostav kohus või haldusasutus **vastavalt liikmesriigi menetlusõigusele** hoolikalt hindama, pidades silmas kolmandate isikute seaduslike huvide kaitset ning järgides liidu ja liikmesriigi kohaldatavaid konfidentsiaalsuse norme.

- (38) Esindushagide tulemuslikkuse tagamiseks tuleks rikkumise toime pannud kauplejatele määrata [...] **ettekirjutuse rikkumise või selle täitmisest keeldumise korral** tõhusad, hoiatavad ja proportsionaalsed karistused. **Liikmesriigid peaksid tagama, et need karistused võivad olla rahatrahvid, näiteks tingimisi rahatrahvid, perioodilised maksed või karistusmaksed. Samuti tuleks ette näha karistused, mis määratakse sel juhul, kui rikutakse või keeldutakse täitmast nõuet teavitada kaasatud tarbijaid lõplikest otsustest või kokkulepetest või avalikustada tõendid. Tõendite avalikustamise nõude täitmisest keeldumise korral peaks olema võimalik kohaldada ka teist liiki karistusi, näiteks menetluslikke meetmeid.**
- (39) Pidades silmas asjaolu, et esindushagide esitamine on avalikes huvides ja nendega kaitstakse tarbijate kollektiivseid huve, peaksid liikmesriigid **säilitama või püüdma leida sellised vahendid, mis aitaksid tagada**, et menetlusega kaasnevad kulud ei takista pädevaid üksusi esitamast esindushagisid käesoleva direktiivi alusel. **Need vahendid võiksid hõlmata kohaldatavate kohtu- või haldustasude piiramist, pädevatele üksustele vajaduse korral õigusabi võimaldamist või esindushagide esitamiseks avaliku sektori vahendite eraldamist ja muid toetusvahendeid. Liikmesriikidelt ei tohiks siiski nõuda esindushagide rahastamist.**
- (40) Koostöö ja teabevahetus eri liikmesriikide pädevate üksuste vahel on osutunud kasulikuks **eriti** piiriüleste rikkumiste lahendamisel. Jätkuvalt on vaja suutlikkuse suurendamise ja koostöömeetmeid ning laiendada nende meetmete kohaldamist, et hõlmata suurel arvul pädevaid üksusi kogu liidus, suurendamaks piiriülese mõjuga esindushagide kasutamist.

(40a) Käesoleva direktiivi hindamise eesmärgil peaksid liikmesriigid esitama komisjonile andmed direktiivi alusel esitatud esindushagide kohta. Liikmesriigid peaksid esitama teabe nende kohtutes või haldusasutustes lahendatud esindushagide arvu ja liikide kohta. Samuti tuleks esitada teave esindushagide tulemuste kohta: kas esindushagid on tunnistatud vastuvõetavaks või mitte ning kas need on või ei ole olnud edukad või kas nende suhtes on saavutatud heakskiidetud kokkulepe. Selleks et kergendada liikmesriikide halduskoormust nende kohustuste täitmisel, peaks eriti ettekirjutuse taotlemise puhul piisama komisjonile rikkumiste liigi ja osaliste kohta üldise teabe esitamisest. Näiteks võiks teavitada komisjoni seoses osalistega sellest, kas pädev üksus on olnud avaliku sektori asutus või tarbijaorganisatsioon, ning kaupleja ärivaldkonnast (nt finantsteenused). Teise võimalusena võiksid liikmesriigid esitada komisjonile asjakohaste otsuste või kokkulepete koopiad. Esitada ei tuleks teavet esindushagisse kaasatud tarbijate isikuandmete kohta.

(41) [...]

(42) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevat direktiivi tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega, sealhulgas nendega, mis on seotud õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtumenetlusele, samuti kaitseõigusega.

- (43) Seoses keskkonnaõigusega võetakse käesolevas direktiivis arvesse UNECE keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni (Århusi konventsioon).
- (44) Käesoleva direktiivi eesmärki, milleks on **tagada kõigis liikmesriikides nii ettekirjutuse kui ka heastamise taotlemiseks** esindushagide mehhanismi loomine tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmiseks, et tagada kõikjal liidus kõrgetasemeline tarbijakaitse ja siseturu [...] toimimine, ei ole võimalik tõhusalt saavutada üksnes liikmesriikide meetmetega, vaid seda on [...] **rikkumiste** piiriülese iseloomu tõttu pigem võimalik paremini saavutada liidu tasandil. Seega võib liit võtta vastu meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (45) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (46) On asjakohane sätestada käesoleva direktiivi ajalise kohaldamise reeglid.
- (47) Direktiiv 2009/22/EÜ tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

1. peatükk

Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1 *Reguleerimisese*

1. Käesolevas direktiivis on sätestatud normid, [...] **millega tagatakse, et kõikides liikmesriikides saab** esitada esindushagisid, mille eesmärk on kaitsta tarbijate kollektiivseid huve, ning [...] **sätestatakse** samal ajal asjakohased kaitsemeetmed, et hoida ära kohtumenetluse kuritarvitamist. **Liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks vastu võetud meetmete eesmärk on siseturu parem toimimine, võttes aluseks kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamise.**
2. Käesoleva direktiiviga ei takistata liikmesriikidel võtta vastu või säilitada [...] menetluskordi, mille eesmärk on tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmine liikmesriigi tasandil. **Liikmesriigid tagavad siiski, et vähemalt üks esindushagide mehhanism vastab käesolevale direktiivile.**

Artikkel 2 **Kohaldamisala**

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse esindushagide suhtes, mis esitatakse kauplejate vastu I lisas loetletud liidu õigusaktide sätete rikkumise korral, **sealhulgas ka liikmesriigi õigusesse üle võetud sätete rikkumise korral**, mis kahjustab või võib kahjustada tarbijate kollektiivseid huve. **Käesoleva direktiiviga ei piirata I lisas loetletud liidu õigusaktide sätete kohaldamist**. Seda kohaldatakse riigisiseste ja piiriüleste rikkumiste suhtes, sealhulgas selliste rikkumiste suhtes, mis on enne esindushagi esitamist või enne esindushagi lõpuleviimist lakanud.
2. Käesolev direktiiv ei mõjuta norme, millega kehtestatakse lepingulised ja lepinguvälised õiguskaitsevahendid, mida tarbijad saavad kasutada selliste rikkumiste korral liidu või liikmesriigi õigusaktide alusel.
3. Käesoleva direktiiviga ei piirata liidu rahvusvahelise eraõiguse normide, eelkõige kohtualluvust, **kohtuotsuste tunnustamist või jõustamist** ning kohaldatavat õigust reguleerivate õigusnormide kohaldamist.

Artikkel 3 **Mõisted**

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „tarbija“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega;
- (2) „kaupleja“ – füüsiline või juriidiline isik, olenemata sellest, kas viimane on era- või avalik-õiguslikus omandis, kes tegutseb – kaasa arvatud teiste isikute kaudu, kes tegutsevad tema nimel või ülesandel – eesmärgil, mis on seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase- või kutsetegevusega;

- (3) „tarbijate kollektiivsed huvid“ – [...] tarbijate üldised huvid ning eelkõige õiguskaitsemeetmete kohaldamise eesmärgil tarbijate rühma huvid;
- (4) „esindushagi“ – hagi tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmiseks, mille esitab pädev üksus ning mille eesmärgiks on ettekirjutuse või heastamise või mõlema taotlemine;
- (4a) „riigisisene esindushagi“ – esindushagi, mille esitab pädev üksus liikmesriigis, kus pädev üksus on määratud;**
- (4b) „piiriülene esindushagi“ – esindushagi, mille esitab pädev üksus muus liikmesriigis kui see, kus ta on määratud;**
- (5) „tava“ – kaupleja tegevus või tegevusetus;
- (6) „lõplik otsus“ – liikmesriigi kohtu või haldusasutuse otsus, mida ei ole võimalik või ei ole enam võimalik [...] tavapäraseid edasikaebamisvahendeid kasutades läbi vaadata.

2. peatükk

Esindushagid

Artikkel 4

Pädevad üksused riigisiseste esindushagide jaoks

1. Liikmesriigid tagavad, et **riigisiseseid** esindushagisid saavad esitada pädevad üksused, mille liikmesriigid on nende taotlusel selleks [...] määranud [...].

[...]

[...]

2. [...]
3. Liikmesriigid tagavad, et eelkõige tarbijaorganisatsioonid [...], **sealhulgas organisatsioonid, mis esindavad enam kui ühe liikmesriigi tarbijaid**, saavad **kooskõlas liikmesriigi õigusega taotleda** pädeva üksuse staatust. [...]
4. [...]
- 4a. Liikmesriigid võivad määrata avaliku sektori asutused pädevate üksustena.**
- 4b. Liikmesriigid võivad määrata pädeva üksuse juhtumipõhiselt tema taotlusel konkreetse esindushagi jaoks.**
- 4c. Üldsusele tehakse kättesaadavaks teave eelnevalt määratud pädevate üksuste kohta seoses mis tahes esindushagiga.**
5. [...]

Artikkel 4a
Pädevate üksuste määramine piiriüleste esindushagide jaoks

1. Liikmesriigid tagavad, et üksused, eelkõige tarbijaorganisatsioonid, sealhulgas organisatsioonid, mis esindavad enam kui ühe liikmesriigi liikmeid, saavad taotleda pädeva üksuse staatust piiriüleste esindushagide jaoks.
2. Liikmesriigid võivad määrata avaliku sektori asutused pädevate üksustena piiriüleste esindushagide jaoks.

- 3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, määravad liikmesriigid üksuse tema taotlusel pädeva üksusena piiriüleste esindushagide jaoks, kui ta täidab kõiki järgmisi kriteeriume:**
- a) ta on määramisliikmesriigi õiguse kohaselt nõuetekohaselt ja vähemalt 18 kuud enne määramistaotluse esitamist moodustatud juriidiline isik, kes suudab tõendada 12 kuud tegelikku avalik-õiguslikku tegevust tarbijate huvide kaitsmisel;**
 - b) tal on vastavalt oma põhikirjajärgsele eesmärgile õigustatud huvi kaitsta tarbijate huve kooskõlas käesoleva direktiiviga hõlmatud asjaomaste liidu õigusaktide sätetega;**
 - c) ta on mittetulunduslikku laadi;**
 - ca) tal on oma tegevusvaldkonnas piiriüleste esindushagide esitamiseks vajalikud teadmised ja oskused;**
 - caa) tema finantsseisund on usaldusväärne ja stabiilne;**
 - cb) teda ei mõjuta isikud, kes ei ole tarbijad ja kes on majanduslikult huvitatud esindushagide esitamisest, ja eelkõige ei mõjuta teda kauplejad, sealhulgas juhul, kui tegemist on kolmandate isikute poolse rahastamisega, ning tal on olemas sellise mõju ennetamise kord;**
 - cc) ta avalikustab kõigi asjakohaste vahendite abil, eelkõige oma veebisaidil, teabe eespool loetletud kriteeriumide kohta ja teabe oma tegevuse rahastamise allikate kohta üldiselt.**
- 3a. Liikmesriigid võivad sätestada normid, mille järgi on pädeval üksusel õigus esitada esindushagi üksnes selle üksuse tegevusvaldkonnas.**

3b. Liikmesriigid edastavad komisjonile lõigetes 2 ja 3 osutatud pädevate üksuste loetelu, sealhulgas iga pädeva üksuse nime ja tegevusala ning lõikes 3a osutatud võimalikud piirangud hiljemalt... [üks aasta pärast ülevõtmise kuupäeva] ja iga kord, kui kõnealuses loetelus on tehtud muudatusi. Liikmesriigid teevad selle loetelu avalikkusele kättesaadavaks.

Komisjon koostab nende pädevate üksuste koondnimekirja, mis on avalikult kättesaadav. Nimekirja ajakohastatakse igal aastal ja alati, kui komisjoni teavitatakse muudatustest.

4. Liikmesriigid hindavad vähemalt iga viie aasta järel, kas pädevad asutused vastavad jätkuvalt lõikes 3 loetletud kriteeriumidele. Liikmesriigid tagavad, et pädev üksus kaotab oma staatuse, kui ta ei vasta enam ühele või mitmele kriteeriumile.

5. Kui liikmesriigil või komisjonil tekib kahtlusi seoses pädeva üksuse vastavusega lõikes 3 sätestatud kriteeriumidele, uurib kõnealuse pädeva üksuse määranud liikmesriik neid kahtlusi ja tühistab vajaduse korral määramise, kui üht või mitut kriteeriumi ei täideta.

6. Liikmesriigid määravad lõike 5 kohaldamiseks riiklikud kontaktpunktid ning edastavad komisjonile kõnealuste kontaktpunktide nimed ja kontaktandmed. Komisjon koostab määratud kontaktpunktide loetelu ja teeb selle liikmesriikidele kättesaadavaks.

Artikkel 4b
Piiriüleste esindushagide esitamine

1. Liikmesriigid peavad tagama, et teises liikmesriigis piiriüleste esindushagide jaoks määratud pädevad üksused saavad esitada piiriüleseid esindushagisid nende kohtutele või haldusasutustele.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui väidetav rikkumine mõjutab või tõenäoliselt mõjutab eri liikmesriikide tarbijaid, võib liikmesriigi pädevale kohtule või haldusasutusele esindushagi esitada mitu pädevat üksust eri liikmesriikidest, kes tegutsevad ühiselt, et kaitsta eri liikmesriikidest pärit tarbijate kollektiivseid huve.
3. Kohtud või haldusasutused aktsepteerivad artikli 4a lõikes 3b osutatud nimekirja tõendina pädeva üksuse õigus- ja teovõimest esitada piiriülene esindushagi, ilma et sellega piirataks nende õigust kontrollida, kas pädeva asutuse põhikirjajärgne eesmärk õigustab konkreetsel juhul hagi esitamist.

Olenemata esimesest lõigust, võivad liikmesriigid sätestada normid, mille kohaselt on nende kohtutel või haldusasutustel pädevus uurida, kas heastamise taotlemiseks piiriülese esindushagi esitanud pädevat üksust rahastab kolmas isik, kellel on konkreetse hagi tulemuse suhtes majanduslik huvi, ja kui see nii on, tühistada pädeva üksuse õigus- ja teovõime selle piiriülese esindushagi osas.
4. Piiriülese esindushagi esitamisel saadab pädev asutus kohtule või haldusasutusele, kellele hagi esitatakse, kinnituse selle kohta, et ta vastab artikli 4a lõikes 3 loetletud kriteeriumidele. Liikmesriigid võivad siiski võtta meetmeid tagamaks, et kohtul või haldusasutusel on pädevus kontrollida vastavust kriteeriumidele, kui sellega seoses on tekkinud põhjendatud kahtlusi.

5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et lahendada olukorrad, kus lõikes 4 osutatud teave kriteeriumidele vastavuse kohta ei ole õige. Nende meetmete hulgas võib olla hagi tagasilükkamine kohtu või haldusasutuse poolt. Selline tagasilükkamine ei mõjuta hagisse kaasatud tarbijate õigusi.
6. Hagi menetlevad kohtud või haldusasutused hindavad konkreetse piiriülese esindushagi vastuvõetavust vastavalt liikmesriigi õigusele.

Artikkel 5
Esindushagid [...]

1. Liikmesriigid tagavad, et pädevad üksused saavad esitada artikliga 2 kooskõlas olevaid esindushagisid liikmesriikide kohtutele või haldusasutustele [...].

Esindushagi esitamisel annab pädev üksus kohtule või haldusasutusele piisavalt teavet hagisse kaasatud tarbijate kohta.

2. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel üksustel on vajaduse korral õigus [...] taotleda [...] vähemalt järgmiste meetmete võtmist:
- a) [...] ettekirjutused [...];
 - b) [...]

ba) heastamine.

[...]

3. [...]

4. [...] Liikmesriigid [...] **võivad võimaldada** [...] pädevatel üksustel [...] **vajaduse korral** taotleda lõikes 2 loetletud meetmete võtmist ühe esindushagi raames. **Liikmesriigid võivad sätestada, et need meetmed võetakse ühe otsusega.**

4a. Liikmesriigid tagavad, et esindushagi raames esindavad tarbijate huve pädevad üksused ning et üksustel on menetlusosalise õigused ja kohustused. Hagisse kaasatud tarbijatel on õigus lõikes 2 nimetatud meetmetest kasu saada. Hagisse kaasatud tarbijad võivad kanda menetluskulusid üksnes erandjuhtudel kooskõlas liikmesriigi õigusega. Liikmesriigid võivad sätestada õigusnormid, mis võimaldavad kehtestada mõõdukaid liitumistasusid või muid sarnaseid osalemistasusid.

Artikkel 5a
Ettekirjutused

1. Artikli 5 lõike 2 punktis a osutatud ettekirjutused on järgmised:

- a) ajutine meede, mille eesmärk on lõpetada või vajaduse korral keelata tava, mida käsitatakse rikkumisena;**
- b) lõplik meede, mille eesmärk on lõpetada või vajaduse korral keelata tava, mis kujutab endast rikkumist.**

1a. Lõike 1 punktis b osutatud meede võib kooskõlas riigisisese õigusega hõlmata järgmist:

- a) meede, millega tehakse kindlaks, et tegevus kujutab endast rikkumist;
- b) kohustus avaldada meetme kohta tehtud otsus kas täielikult või osaliselt ning asjakohaseks peetud kujul või avaldada parandusavaldus.

2. Ettekirjutuse taotlemisel ei pea pädev üksus tõendama rikkumisest mõjutatud üksiktarbijate kantud tegelikke kaotusi või kahju ega kaupleja tahtlikkust või hooletust. Ettekirjutuse taotlemiseks esitatud esindushagisse kaasatud tarbijad ei ole kohustatud selles esindushagis osalema.

3. Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada liikmesriigi õiguse sätted, mille kohaselt on pädeval üksusel võimalik taotleda lõike 1 punktis b sätestatud ettekirjutusi üksnes pärast seda, kui ta on kauplejaga konsulteerides püüdnud saavutada rikkumise lõpetamist. Kui kaupleja ei lõpeta pärast konsultatsioonitaotluse saamist rikkumist kahe nädala jooksul, võib pädev üksus viivitamata esitada esindushagi sellise ettekirjutuse võtmiseks. Liikmesriigid teavitavad komisjoni liikmesriigi õigusaktide vastavatest sätetest. Komisjon tagab, et see teave tehakse avalikkusele kättesaadavaks.

Artikkel 5b
Heastamine

1. Heastamisega kohustatakse kauplejat pakkuma asjaomastele tarbijatele õiguskaitsevahendeid, nagu hüvitis, parandamine, asendamine, hinnaalandus, lepingu lõpetamine või makstud hinna tagasimaksmine, kui see on asjakohane ning liidu või liikmesriigi õiguses ette nähtud.
2. Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid, milles sätestatakse, kuidas ja millises etapis võivad hagisse kaasatud üksiktarbijad pärast hagi esitamist ettenähtud tähtaja jooksul sõnaselgelt või vaikimisi väljendada oma tahet küsimuses, kas pädev üksus esindab neid heastamise taotlemiseks esitatud esindushagi raames, et hagimenetluse tulemus oleks nende jaoks siduv.
3. Olenemata lõikest 2, tagavad liikmesriigid, et üksiktarbijad, kelle alaline elukoht ei ole esindushagi adressaadiks oleva kohtu või haldusasutuse asukohaliikmesriigis, peavad sõnaselgelt väljendama oma tahet olla selles hagi esindatud, et selle tulemus oleks nende jaoks siduv.
- 3a. Tarbijaid, kes on sõnaselgelt või vaikimisi väljendanud soovi olla esindushagis esindatud, ei saa esindada teistes esindushagides ning nad ei saa esitada individuaalhagi, millel on sama alus ning mis on suunatud sama kaupleja vastu.

4. Kui heastamise puhul ei täpsustata üksiktarbijaid, kellel on õigus saada kasu hagi tulemusel pakutavatest õiguskaitsevahenditest, tuleb selles vähemalt kirjeldada tarbijate rühma, kellel on õigus nimetatud vahenditest kasu saada.
5. Liikmesriigid tagavad, et heastamise puhul antakse tarbijatele õigus nõuda kahjutasu, ilma et oleks vaja esitada eraldi hagi.
6. Liikmesriigid kehtestavad või säilitavad õigusnormid, mis käsitlevad tähtaegu, mille jooksul üksiktarbijad saavad heastamisest kasu saada. Liikmesriigid võivad sätestada normid kehtestatud tähtaegadeks tagastamata hüvitissummade kasutamise kohta.
7. Esindushagi raames heastamisel pakutavate õiguskaitsevahenditega ei piirata liidu või liikmesriigi õiguse alusel tarbijatele kättesaadavaid täiendavaid õiguskaitsevahendeid, mida esindushagis ette ei nähtud.
8. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused saavad esitada esindushagisid heastamise taotlemiseks, ilma et kohus või haldusasutus peaks eelnevalt eraldi menetluse tulemusel rikkumise tuvastama.

Artikkel 6
[...]

[...]

Artikkel 7
[...]

Artikkel 8
Kokkulepped heastamise kohta

1. [...]
2. **Kokkuleppe heakskiitmise eesmärgil** tagavad liikmesriigid, et [...] **heastamise taotlemiseks** [...] esitatud esindushagi raames:
 - a) **võivad pädev asutus ja kaupleja kohtule või haldusasutusele ühiselt esitada kokkuleppe tarbijatele rikkumise heastamise kohta; või**
 - b) **võivad** kohus või haldusasutus kutsuda pädevat üksust ja [...] **kauplejat** pärast nendega konsulteerimist üles jõudma seoses heastamisega mõistliku ajavahemiku jooksul kokkuleppele.
3. [...]

4. Lõikes [...] 2 [...] osutatud kokkulepete suhtes kohaldatakse kohtu või haldusasutuse kontrolli. Kohus või haldusasutus hindab, [...] **kas keelduda sellise kokkuleppe heakskiitmisest, mis on vastuolus riigisiseste imperatiivsete õigusnormidega või hõlmab tingimusi, mida ei saa jõustada**, võttes arvesse kõigi osapoolte [...] **ning eelkõige** asjaomaste tarbijate õigusi ja huve. **Liikmesriigid võivad sätestada õigusnormid, mis võimaldavad kohtul või haldusasutusel keelduda kokkuleppe heakskiitmisest põhjusel, et kokkulepe on ebaõiglane.**
5. Kui [...] kokkulepet ei kiideta heaks, jätkab kohus või haldusasutus esindushagi **menetlemist**.
6. **Liikmesriigid võivad sätestada õigusnormid, mille kohaselt on hagiisse ja järgnevasse kokkuleppesse kaasatud üksiktarbijatel võimalus nõustuda enda sidumisega lõikes [...] 2 [...] osutatud kokkulepetega või sellest keelduda.** Lõike 4 kohaselt heakskiidetud kokkuleppe alusel saadud [...] **õiguskaitsevahendid** ei piira [...] õigust saada liidu või liikmesriigi õigusaktide alusel täiendavaid **õiguskaitsevahendeid** [...], **mis ei ole kõnealuse kokkuleppega hõlmatud.**

Artikkel 9
Teave esindushagide kohta

0. **Liikmesriigid sätestavad õigusnormid tagamaks, et heastamise taotlemiseks esitatud esindushagisse kaasatud tarbijatel on võimalik saada hagist teada õigeaegselt ja asjakohaste vahendite kaudu, et nad saaksid kasutada artikli 5b lõikes 2 osutatud õigusi.**

1. Liikmesriigid tagavad, et kohus või haldusasutus nõuab, et [...] kaupleja teavitaks [...] **hagisse kaasatud** tarbijaid enda kulul lõplikest otsustest, millega nähakse ette artiklis 5 [...] osutatud meetmed, ja artiklis 8 osutatud heakskiidetud kokkulepetest juhtumi asjaoludega sobivaid viise kasutades ja sätestatud ajavahemiku jooksul, teavitades seahulgas vajaduse korral kõiki asjaomaseid tarbijaid individuaalselt. **See ei kehti juhul, kui asjaomaseid tarbijaid teavitatakse lõplikust otsusest või heakskiidetud kokkuleppes muul viisil. Liikmesriigid võivad sätestada õigusnormid, mille kohaselt selline kohustus sõltub pädeva üksuse taotlusest.**

- 1a. **Kui pädevad üksused on kohustatud asjaomaseid tarbijaid hagist teavitama, võivad nad hagi edukaks osutumise korral teavitamisega seotud vajalikud kulud kauplejalt sisse nõuda.**

Esimest lõiku kohaldatakse lõplike otsuste suhtes *mutatis mutandis*.

2. Lõigetes **0 ja 1** osutatud teave sisaldab arusaadavas keeles selgitust esindushagi reguleerimiseseme, selle õiguslike tagajärgede ja vajaduse korral selle kohta, milliseid samme peavad asjaomased tarbijad järgnevalt tegema.

Artikkel 10 ***Lõplike otsuste mõju***

Liikmesriigid tagavad, et **iga liikmesriigi kohtu või haldusasutuse lõplikku otsust, millega tuvastatakse** tarbijate kollektiivseid huve kahjustava rikkumise olemasolu, **võib kasutada tõendina** kõnealuse rikkumise olemasolust, mis on aluseks kõikidele muudele heastamise taotlemiseks esitatud hagidele liikmesriikide riiklikes kohtutes **või haldusasutustes** sama kaupleja vastu sama rikkumise eest, **kooskõlas tõendite hindamist käsitleva riigisisese õigusega.**

[...]

Artikkel 11
[...] Aegumistähtajad

Liikmesriigid tagavad, et [...] artiklis 5a osutatud ettekirjutuse taotlemiseks esitatud menetlemisel oleva esindushagiga peatatakse või katkestatakse hagisse kaasatud tarbijate suhtes kohaldatavad aegumistähtajad, nii et kõnealustel tarbijatel ei takistata hiljem seoses väidetava rikkumisega õiguskaitse saamiseks hagi esitamist põhjusel, et kõnealuste ettekirjutuste tegemiseks esitatud esindushagi menetlemise jooksul on aegumistähtajad lõppenud. Samuti tagavad liikmesriigid, et artikli 5b lõikes 1 osutatud heastamise taotlemiseks esitatud menetlemisel oleva esindushagiga peatatakse või katkestatakse kõnealuse hagisse kaasatud tarbijate suhtes kohaldatavad aegumistähtajad.

Artikkel 12
Menetluse otstarbekohasus

1. Liikmesriigid [...] tagavad, et artiklis [...] **5a** [...] osutatud **ettekirjutuse taotlemiseks** esitatud esindushagisid menetletakse võimalikult otstarbekohaselt.
2. Esindushagisid, mis esitatakse, et võtta [...] artikli 5[...] **a lõike 1 punktis a** osutatud **ajutine meede, mille eesmärk on lõpetada või vajaduse korral keelata tava, mida käsitatakse rikkumisena**, menetletakse **vajaduse korral** [...] [...] **lihtmenetlusega**.

Artikkel 13
Tõendite avaldamine

Liikmesriigid peavad tagama, et kui pädev üksus, kes on esitanud esindushagi põhjendamiseks piisavad mõistlikult kättesaadavad [...] tõendid, ning on märkinud, et täiendavad tõendid on kostja **või kolmanda isiku** käsutuses, seda taotleb, võib kohus või haldusasutus anda liikmesriigi menetlusõiguse kohase korralduse, et kostja **või kolmas isik** peab esitama sellised tõendid, järgides liidu ja liikmesriigi kohaldatavaid konfidentsiaalsuse **ja proportsionaalsuse** norme. **Liikmesriigid tagavad, et kohus või haldusasutus saab kostja taotluse korral vastavalt liikmesriigi menetlusõigusele nõuda, et ka hageja või kolmas isik avaldaks asjakohaseid tõendeid.**

Artikkel 14
Karistused

1. Liikmesriigid sätestavad [...] normid [...], **millega tagatakse, et artikli 5a lõikes 1 või artikli 5a lõike 1a punktis b osutatud ettekirjutuse rikkumise või ettekirjutuse täitmisest keeldumise eest või artikli 9 lõikes 1 ja artiklis 13 osutatud kohustuste täitmata jätmise eest võidakse määrata karistusi. Liikmesriigid** võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada [...] **nende normide** rakendamine. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Liikmesriigid peavad tagama, et karistusena võidakse määrata trahve.
3. [...]
4. [...]

Artikkel 15
Pädevate üksuste abistamine

1. Liikmesriigid võtavad [...] meetmeid, **mille eesmärk** on tagada, et esindushagidega seotud menetluskulud ei [...] **muutu ületamatuks** takistuseks, mis läbi [...] **takistatakse** pädevatel asutustel tõhusalt **kasutada oma** õigust taotleda artiklis 5 [...] osutatud meetmeid.

2. [...]
3. [...] Komisjon toetab ja lihtsustab pädevate üksuste koostööd ning nende parimate tavade ja kogemuste **alase teabe** vahetamist ja levitamist seoses [...] rikkumiste lahendamiseks.

Artikkel 16
[...]

[...]

3. peatükk

Lõppsätted

Artikkel 17

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2009/22/EL tunnistatakse kehtetuks alates [*direktiivi kohaldamiskuupäev*], ilma et see piiraks artikli 20 lõike 2 kohaldamist.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile kooskõlas II lisas esitatud vastavustabeliga.

Artikkel 18

Järelevalve ja hindamine

1. Mitte varem kui viie aasta möödumisel käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäevast hindab komisjon käesolevat direktiivi ja esitab aruande peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Hindamine viiakse läbi kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega. Aruandes hindab komisjon eelkõige käesoleva direktiivi artiklis 2 ja I lisas määratletud kohaldamisala **ning käesoleva direktiivi toimimist ja tulemuslikkust piiriülestes olukordades, sealhulgas õiguskindluse osas.**

2. Hiljemalt üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumist hindab komisjon seda, kas lennu- ja rongireisijate õigusi käsitlevad õigusaktid pakuvad tarbijate õiguste kaitset tasemel, mis on võrreldav käesoleva direktiivi alusel sätestatud tasemega. Kui need seda pakuvad, kavatses komisjon teha asjakohased ettepanekud, mis võivad eelkõige hõlmata I lisa punktides 10 ja 15 osutatud õigusaktide kõrvaldamist käesoleva direktiivi artiklis 2 määratletud kohaldamisalast.
3. Liikmesriigid annavad komisjonile kord aastas ja esimest korda hiljemalt neli aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamiskuupäeva järgmist teavet, mis on vajalik lõikes 1 osutatud aruande ettevalmistamiseks:
 - a) **nende kohtute või haldusasutuste lahendatud** esindushagide arv **ja liigid**;
 - b) [...]
 - c) [...] rikkumiste liigid [...] **ja** esindushagide osalised [...];
 - d) [...]
 - e) esindushagide tulemused.
 - f) [...]

Artikkel 19
Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ja avaldavad need hiljemalt [...] **30** kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates [...] **12** kuud pärast ülevõtmise tähtaega].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile liikmesriigi õigusnormide teksti, mille nad võtavad vastu käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas.

Artikkel 20
Üleminekusätted

1. Liikmesriigid peavad kohaldama käesoleva direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud õigus- ja haldusnorme [...] **hagide** suhtes, mis [...] **esitatakse** [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäev] **või** pärast seda kuupäeva.
2. Liikmesriigid peavad kohaldama direktiivi 2009/22/EÜ ülevõtmiseks vastu võetud õigus- ja haldusnorme [...] **hagide** suhtes, mis [...] **esitatakse** enne [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäev].

2a. Liikmesriigid tagavad, et aegumistähtaegade peatamist või katkestamist käsitlevaid riigisiseseid õigus- ja haldusnorme, millega võetakse üle artikkel 11, kohaldatakse üksnes heastamisnõuete suhtes, mille aluseks on rikkumised, mis pandi toime [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäev] või pärast seda kuupäeva. See ei tohi välistada liikmesriigi õiguse sätete kohaldamist selliste aegumistähtaegade peatamise või katkestamise suhtes, mida kohaldati juba enne [käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäeva] heastamisnõuete suhtes, mille aluseks on enne seda kuupäeva toime pandud rikkumised.

Artikkel 21
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnenal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 22
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

ARTIKLI 2 LÕIKES 1 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSNORMIDE LOETELU

A – Üldine tarbijaõigus

- (1) Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29–33).
- (2) Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiiv 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT L 171, 7.7.1999, lk 12).

(4a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 1–27).

(4b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28–50).

(4c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4–17): artiklid 3 ja 5.

- (11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).
- (13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta (ELT L 376, 27.12.2006, lk 21)[...].
- (14) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36): **artiklid 20 ja 22.**

- (35) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).
- (59) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. veebruari 2018. aasta määrus (EL) 2018/302, mis käsitleb siseturul toimuvat põhjendamatut asukohapõhist tõkestust ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 2006/2004 ja (EL) 2017/2394 ning direktiivi 2009/22/EÜ (ELT L 60, 2.3.2018, lk 1): **artiklid 3–5**.

B – Tooteteave ja märgistamine

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT L 80, 18.3.1998, lk 27).
- (18) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1–1355): **artiklid 1–35**.
- (26) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1222/2009 rehvide kütusesäästlikkuse ja muude oluliste parameetrite märgistamise kohta (ELT L 342, 22.12.2009, lk 46–58): **artiklid 4–6**.
- (30) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1–19): **artiklid 9–10**.

- (36) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18–63).
- (58) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1–23): **artiklid 3–6.**

C – Reisijate õigused

(10-a) Nõukogu 9. oktoobri 1997. aasta määrus (EÜ) nr 2027/97 lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul (EÜT L 285, 17.10.1997, lk 1–3).

- (10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).
- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).
- (15) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

- (17) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3): artikkel[...] 23 [...].

(17a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 392/2009 reisijate meritsi vedajate vastutuse kohta õnnetusjuhtumite korral (ELT L 131, 28.5.2009, lk 24–46).

- (31) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).
- (32) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

D – Turism

- (19) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. jaanuari 2009. aasta direktiiv 2008/122/EÜ tarbijate kaitse kohta seoses osaaajalise kasutamise õiguse, pikaajalise puhkusetootega, edasimüügi ja vahetuslepingute teatavate aspektidega (ELT L 33, 3.2.2009, lk 10).
- (47) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1).

E – Tervis

- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67): artiklid 86–**90, 98 ja** 100.

(6a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 342, 22.12.2009, lk 59–209): artiklid 3-8 ja 19-21.

- (33) [...]

(33a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) 2017/745, milles käsitletakse meditsiiniseadmeid, millega muudetakse direktiivi 2001/83/EÜ, määrust (EÜ) nr 178/2002 ja määrust (EÜ) nr 1223/2009 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 90/385/EMÜ ja 93/42/EMÜ: II peatükk.

(33b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) 2017/746 *in vitro* diagnostikameditsiiniseadmete kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 98/79/EÜ ja komisjoni otsus 2010/227/EL: II peatükk.

F – Elektrooniline kaubandus ja teenused

- (5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1): **artiklid 5–7, 10 ja 11.**
- (28) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1): artiklid 9–11, [...] 19–26 **ja 28b.**
- (55) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1128 võrgusisuteenuste piiriülese kaasaskantavuse kohta siseturul (ELT L 168, 30.6.2017, lk 1).

G – Telekommunikatsioon

- (7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51–77): **artikkel 10 ja IV peatükk.**
- (7a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214): artiklid 88, 98–116 ning VI ja VIII lisa.**
- (38) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2012. aasta määrus (EL) nr 531/2012, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidu piires (ELT L 172, 30.6.2012, lk 10–35).

- (51) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2120, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed **ja reguleeritud ELi-sisese side iahinnad**, ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ ning määrust (EL) nr 531/2012 (ELT L 310, 26.11.2015, lk 1–18).

H – Isikuandmed

- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37): artiklid **4–8 ja** 13.
- (53) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88).

I – Energiaturg

- (20) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55–93): **artikkel 3 ja I lisa**.
- (21) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94–136): **artikkel 3 ja I lisa**.

J – Energiatõhusus

(25) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10–35): **artikkel 14 ja I lisa**.

(29) [...]

(39) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1–56): **artiklid 9–11a**.

K – Vaidluste lahendamine

(40) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63): artikkel 13.

(41) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 524/2013 tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise kohta (tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise määrus) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 1): artikkel 14.

L – üldised finantsteenused

(9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2002. aasta direktiiv 2002/65/EÜ, milles käsitletakse tarbijale suunatud finantsteenuste kaugturstust (EÜT L 271, 9.10.2002, lk 16).

(16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, 22.5.2008, lk 66).

- (23) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 924/2009 piiriüleste maksete kohta ühenduses ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2560/2001 (ELT L 266, 9.10.2009, lk 11–18).
- (24) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7–17).
- (37) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 260/2012, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele kredit- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009 (ELT L 94, 30.3.2012, lk 22–37).

- (44) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/17/EL elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL ja määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 60, 28.2.2014, lk 34)[...].
- (46) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta (ELT L 257, 28.8.2014, lk 214)[...].
- (50) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35–127).

M – Investeermisteenused

- (22) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 32–96).
- (34) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1–73).
- (42) [...]

(43) [...]

(45) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349–496): **artiklid 23–29.**

(48) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1286/2014, mis käsitleb kombineeritud jae- ja kindlustuspõhiste investeerimistoodete põhiteabedokumente (ELT L 352, 9.12.2014, lk 1–23).

(49) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/760 Euroopa pikaajaliste investeerimisfondide kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 98–121).

(56) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1129, mis käsitleb väärtpaberite avalikul pakkumisel või reguleeritud turul kauplemisele võtmisel avaldatavat prospekti ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/71/EÜ (ELT L 168, 30.6.2017, lk 12–82).

(57) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1131 rahaturufondide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 8–45).

N – kindlustus- ja pensioniteenused

(27) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solvantsus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1–155): artiklid 183–186.

(52) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. jaanuari 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/97, mis käsitleb kindlustustoodete turustamist (uuesti sõnastatud) (ELT L 26, 2.2.2016, lk 19–59): **artiklid 17–24 ja 28–30.**

(54) [...]
